

'Hr. og Fru Afrika' vs. 'Hr. og Fru Danmark'

Skab jeres eget dokumentariske lyd/foto-projekt

Opgave:

Brug samme tilgang og samme medier – foto og lyd – som 'Hr. og Fru Afrika' til at dokumentere den nærmeste og nære verden.

Overordnet tema:

Hverdagslivet blandt middelklassen i Danmark.

Alle i klassen arbejder med det samme overordnede tema. Det er så op til jer at indkredse jeres eget fokuserede emne indenfor rammerne og skabe en dokumentarisk hverdagshistorie, der fungerer både auditivt og visuelt.

Det er oplagt, at opgaven løses to og to med en klar rollefordeling: Én er fotograf og én er lydproducent. Husk dog hele vejen igennem, at det er et samarbejde! Forhold jer i fællesskab til både lyd og fotografier og giv hinanden konstruktiv kritik.

Gruppen får brug for:

- En kamera (eller kameraet på en Smartphone)
- En lydoptager (her kan en Smartphone også bruges)
- En computer, hvor både lyd og fotografier kan redigeres. Gratis programmer som Pixlr eller Picasa kan bruges til billedredigering, mens Audacity er et gratis lydredigeringsprogram. Alle kan findes på nettet.

Optagelserne bliver selvfølgelig kvalitetsmæssigt bedre, hvis udstyret er i orden. Særligt mikrofonen på Smartphones er ikke for god, så det er en fordel, hvis andet lydudstyr er til rådighed – en ekstern mikrofon

sluttet til Smartphonen øger fx kvaliteten betydeligt. Dermed skal det ikke være sagt, at man ikke kan få nogle gode og interessante optagelser ud af det udstyr, man nu har ved hånden!

Research og indkredsning af emne:

Selvom det selvfølgelig er virkeligheden, der skal dokumenteres, er forberedelse og research en vigtig del af processen. Men der skal naturligvis også være plads til improvisation, hvis ikke alt sker som forventet under optagelserne.

Vend gerne tilbage til jeres indledende overvejelser undervejs i processen: Følger I planen? Eller har I fulgt et nyt spor, der dukker op?

- Hvad vil I skildre? En person – et miljø – en situation? Vær gerne så konkret som muligt.
- Hvad fortæller jeres fokus om middelklassen?
- Og hvordan skal det konkret komme til udtryk i jeres hverdagshistorie?

Skriv idéer ned om indholdet:

- Hvilke øjeblikke vil I gerne fange?
- Skal I blot være til stede/være fluen på væggen og dokumentere alt omkring dig/jer?
- Eller skal I gøre noget for at en særlig situation opstår (og hvordan kan det ske, uden at det bliver for iscenesat)?
- Skal I fortælle det typiske eller det usædvanlige?

Tænk over formen:

- Er det en kompliceret historie, der skal fortælles med mange billeder og et lydlandskab med mange komponenter – eller kan den fortælles i ét billede og med et simpelt lydlandskab?
- Skal historien fortælles med baggrund i et interview – eller kan den skildres kun med realløde?

Tænk også gerne mere teknisk:

- Skal fotografierne være close-up portrætter, overbliksbilleder eller detaljenært? Eller skal det være en kombination?
- Er forskellige lydkomponenter typiske baggrundslyde (fx trafikstøj på en befærde gade), signallyde, der går klart igennem (fx en sirene, der overdøver trafikstøjen) eller lydmarkører, der fortæller, hvor vi befinder os (fx rådhusklokkerne, der afslører, at trafikstøjen er optaget ved Rådhuspladsen)? Hvordan kan lydene kombineres? Skal de optages nært og enkeltvis – eller skal de optages samlet? Et interview kan fx optages i det rum, hvor tingene sker – men det kan også interviewes et stille sted og så klippes sammen med realløde efterfølgende.

Overvej forholdet mellem billede og lyd:

- Hvad skildres auditivt og hvad skildres visuelt?
 - Skal lyde og billeder skildre samme situation? Eller skildre noget forskelligt?
 - Skal lyde og billeder understøtte samme stemning? Eller skal de 'modvirke' hinanden?
- Tænk fx i positive og negative lyde og billeder – og overvej balancen: Skal det være en positivt eller negativt ladet historie – eller en nuanceret, som rummer begge poler? Er der forskel på 'tonen' i billederne og lyden?
- Skal fotograf og lydproducent være i gang med optagelserne på samme tid? Man risikerer at gå i vejen for hinanden (lydproducenten kommer med på billedet / fotografens knipsen

kommer med på lydoptagelserne) – til gengæld kan man også fange det helt rette øjeblik med begge medier.

- Forbered spørgsmål, hvis historien skal baseres på et interview.

Test udstyr og optageformater:

Forberedelse er vigtigt – især hvis I skal ud og tage andre folks tid, er det rart for både jer og de involverede, at I har tjek på udstyret og en klar idé om, hvilke slags optagelser I er ude efter.

- Hvis I ikke har brugt kamera og lydoptager før, er det smart at teste det på forhånd. Gør det gerne så simpelt som muligt – undlad fx at bruge filtre på kameraet, det kan tilføjes i redigeringen, hvis det ønskes.
- Undersøg, hvilke formater, udstyret kan optage i:
 - **Kamera:** Man kan sagtens fotografere i JPG, som er det mest almindelige format at fotografere i, men sørg for, at billedfilen ikke er alt for lille, hvis billedet skal kunne tåle at blive vist i en stor udgave. Hvis du fotografere i RAW, får du får du store, ubehandlede filer med stor fleksibilitet, når billedet skal behandles – men det kræver et redigeringsprogram, der kan håndtere RAW-filer ('Hr. og Fru Afrika' blev fotograferet med et Nikon D7000 i RAW-format. De anvendte Nikon-objekter er følgende: 18-105mm F/3.5-5.6G AF-S DX VR; 24mm F/2.8; 35mm F/1.8G AF-S DX og 50mm F/1.8D).
 - **Lydoptager:** Hvis du optager i MP3- eller Wav-format, kan de fleste lydredigeringsprogrammer håndtere filerne. Hvis du optager med en iPhone, kan det være, at du optager i Apples M4A-format – det kræver download af et ekstra bibliotek, hvis du skal redigere med Audacity. ('Hr. og Fru Afrika' blev optaget med en Zoom H4-optager, nogle optagelser tilkøbtet en ekstern Sennheiser MKH 416 T-mikrofon. Optageformatet var Wav 44.1 KHz Stereo)

Optagefasen:

Forsøg at få et overblik undervejs i processen: Har I det nødvendige materiale?

Tip til fotografen:

- Hvad betyder kameraets tilstedeværelse?
Skal de fotograferede kigge ind i kameraet eller ej? Det gør en stor forskel - for når en person kigger ind i linsen, bliver kameraets tilstedeværelse også tydeliggjort.
- Hjælp evt. den gode, afslappede optagesituation lidt på vej.
Du kan godt give den, du fotograferer, nogle anvisninger - så længe det ikke kommer til at virke for stift eller indstuderet. Forklar fx hvorfor du er der, og bed dem om at fortsætte med det, de gør. Måske virker det spøjst i starten, men efter et stykke tid plejer de fleste at slappe af, selvom du knipser løs.
- Tag tilstrækkeligt med billeder!
Nogle gange skal der ikke mange forsøg til, før de rette fotos er i hus, andre gange skal forskellige idéer og vinkler afprøves, før motivet er der - og andre gange skal man vente på det helt rette øjeblik, når lys, stemning og motiv går op i en højere enhed. Prøv dig frem - og vær ikke bange for at eksperimentere.
- Tænk på kompositionen.
Skal der være forgrund, mellemgrund og baggrund i billedet? Læg mærke til lys og skygge - hvordan falder det? Skal der ske meget på billedet, eller skal det være simpelt opbygget? Skal alle elementer i billedet stå skarpt, eller skal der være fokus på enkelte komponenter?

Tip til lydproducenten:

- Brug hovedtelefoner - og lyt efter.
Hvis du har mulighed for det, så tilslut hovedtelefoner til lydoptageren under optagelserne, så du hører, hvordan lydene omkring dig bliver gengivet.

- Forhold dig til optagerens placering i forhold til lyd-kilderne.
Skal du optage en detaljelyd, der skal stå klart frem? Eller skal lydene indgå i en lyd-tæppe med mange lyde? Der kan være mange lyde i et rum, og optagelserne bliver meget forskellige, alt efter hvor i rummet, man står. Kom helt tæt på lyd-kilden, hvis den skal stå tydeligt frem. Lav evt. flere optagelser, hvor du er placeret forskellige steder i rummet, så du har noget at vælge imellem i redigeringsprocessen, og noget at klippe imellem.
- Pas på mikrofonstøj.
Hvis folk taler direkte i mikrofonen, skal den være tæt på - men ikke så tæt, at høj vejrtrækning og smaskelyde forstyrrer. Ord med bogstaver som 'p' og 't' kan også lave små 'dump' i mikrofonen, hvis den er for tæt på. Hvis du kan indstille lyd-niveauet på din lydoptager, skal du prøve at finde en balance, så lydene kan høres tydeligt, uden de overstyrer. Det er sværest i et rum, hvor lyd-niveauet skifter meget.
- Sørg for, at optagelserne er tilstrækkeligt lange.
Nogle gange kan lydbilledet - fx i tæt trafik eller til en fest - ændre sig markant fra det ene øjeblik til det andet. Folk kan også være lidt nervøse, når optageudstyret bliver taget frem. Hvis der går lidt tid, slapper de måske mere af.
- Hold styr på dine optagelser.
Hvis du laver mange - og lange - optagelser, er det en fordel at notere, hvad der sker i de forsk. optagelser, og om der er nogle bestemte filer, du med det samme ved, er særligt interessante.
- Sluk mobilen (med mindre det er den, du optager med selvfølgelig...)
Hvis en mobil modtager en sms eller et opkald tæt på dig, opfanger lydoptageren signalet.
- Husk at teste!
Det er altid en god idé at teste, at lyden er, som du vil have den, før det er for sent. Lav et par tests eller tjek optagelserne igennem undervejs, når du er ude, så du ikke kommer hjem med optagelser, hvor fx overstyringer eller vind ødelægger

optagelserne eller interviews, hvor interviewpersonens stemme ikke går klart igennem.

Redigeringsfasen:

Også i redigeringsfasen er det vigtigt at have et tæt samarbejde. Selvom en del ligger fast – nu er grundmaterialet klart – så skal der foretages mange valg, både hvad angår udvælgelse og redigering.

Fotografi:

- Gennemse fotografierne. Udvælg de bedste, og overvej, hvad de enkelte billeder fortæller for sig selv, sammen – og i samspil med lyden. Bliver historien stærkere med flere billeder? Eller står et enkelt billede stærkere for sig selv?
- Hvis du udvælger flere billeder, skal du også overveje, hvordan billederne skal præsenteres sammen. Skal de sættes i en særlig rækkefølge? Her kan både et fortælle-mæssigt forløb og komposition have en betydning.
- Billedredigering:
 - Forslag til gratis redigeringsprogrammer: <http://pixlr.com/> og <http://picasa.google.com/>
 - Der findes masser af guides til programmerne – nogle kan bl.a. findes her: Pixlr (<http://www.olerode.dk/?p=140>: Online billedredigering med Pixlr) og Picasa (http://www.dr.dk/Undervisning_flash/tiltasterne/pdf/billedredigering.pdf: Til tasterne – hent og rediger i Picasa)
- I hvor høj grad skal materialet redigeres
 - Ofte er det nok at justere kontrast og lys + evt. at beskære billedet.
- Husk at arbejde i en kopi af billedet, så du ikke redigerer direkte i den originale fil. Så kan du altid finde originalen frem, hvis du ikke er tilfreds med justeringerne.

Lydlandskaber:

- Et gratis redigeringsprogram er <http://audacity.sourceforge.net/>.
 - Der findes mange guides til Audacity på nettet. På <http://www.olerode.dk/?p=900> (Lær Audacity med video- og PDF-manualer) får du links til video tutorials og manualer på engelsk. På hjemmesiden Lidt om lyd – for journalister (<http://hansgrand.dk/lyd/docs/index.php>) findes der grundige manualer på dansk – og også tips til interviewoptagelser i forskellige rumlige omgivelser.
- Lyt lyden igennem. Noter, hvilke steder i optagelserne, der fungerer. En anden metode er at klippe lyden op i bidder i redigeringsprogrammet – så kan alle de passager, der ikke dur, kasseres med det samme.
- Undervejs skal du forholde dig til, hvordan lyden kan sættes sammen. Hvor langt skal lydlandskabet være? Har lydene en særlig rækkefølge? Det kan være et narrativt forløb – men det kan også være rytmiske, associative eller kontrastfyldte forbindelser, der styrer forløbet. Hvordan spiller lydlandskabet sammen med billederne?
- Hvis du skal gemme dit færdige lydlandskab som MP3-fil (et godt format at gemme i, fordi de ikke fylder særlig meget, samtidig med at lydkvaliteten er temmelig god) skal du downloade en gratis LAME encoder (pga patentering er det ikke en del af Audacity): http://audacity.sourceforge.net/help/faq_i18n?s=install&i=lame-mp3.
- Hvis du har optaget i formater, som ikke umiddelbart kan åbnes i Audacity (bl.a. AC3, AMR, M4A, MP4 og WMA) skal du også installere [FFmpeg library](http://manual.audacityteam.org/o/man/faq_installation_and_plugin_ins.html#ffdown). (http://manual.audacityteam.org/o/man/faq_installation_and_plugin_ins.html#ffdown)
- Husk altid at arbejde med kopier af de originale filer, så du altid kan vende tilbage til originalerne, hvis du ikke er tilfreds med lydlandskabet.

Afsluttende refleksioner

Et par afsluttende refleksioner over processen og det endelige resultat, når I står tilbage med det færdige projekt. Beskriv processen og projektet:

- Var det svært at finde rammerne og fokus for jeres historie?
- Hvorfor valgte I at fortælle på jeres valgte måde?
- Hvordan kunne I ellers have fortalt? Hvilke fravalg foretog I jer? Hvorfor kom det ikke med?
- Er projektet positivt eller negativt ladet? Hvorfor? Hvilken effekt har det? Hvilken effekt ville det have, hvis det var fortalt anderledes?
- Fungerer lyd og fotografi som et samlet hele?
- Hvor meget har I manipuleret med virkeligheden? I optagefasen? I redigeringsfasen?
- Er det en dokumentarisk skildring af virkeligheden?
- Blev projektet, som I havde tænkt jer?